

Ordinacions sanitàries de Reus no contingudes en el "Llibre de la Cadena" S. XV

Al nostre Arxiu Municipal es conserven dos antics quaderns que contenen Ordinacions de la vila de Reus datades fins a principis de la quinzena centúria. Aquests dos quaderns, en quart, tenen el mateix títol, «Ordinacions de la villa de Reus». L'un, en paper, consta de 67 folis dels quals van numerats els 38 primers; a l'indret del darrer foli s'hi llegeix «diuenge a vij. d'abril any m. cccc. xv. foren publicades les dites ordinacions», publicació que deu referir-se al conjunt perquè l'ordinació més moderna està datada en 1409. L'altre quadern, també en paper, té 62 folis numerats i les ordinacions arriben fins a l'any 1411.

Ambdós manuscrits contenen, amb poques diferències, el mateix text. Presenten nombroses esmenes i notes marginals, probablement una mica posteriors a l'època en què foren escrits. La majoria de llurs ordinacions es reprodueixen en els primers folis del «Llibre de la Cadena». Tot, inclina, doncs, a creure que, a la fi, serviren de borradors per a una part de l'obra d'aquest llibre.

Havent publicat en un article anterior les Ordinacions sanitàries del «Llibre de la Cadena» de Reus (1), creiem complementar aquest estudi sobre la nostra primitiva reglamentació sanitària donant a conèixer aquelles ordinacions contingudes en els dos quaderns esmentats i no transcrites en el dit Llibre, indubtablement per ésser caigudes en dessuetud.

Bassa de fems.—Item que neguna persona no gos fer bassa de fems ne ajustar fems ne posar en neguna manera en tot lo pati dela bassa del padro ne en neguna partida de aquella ne en aço del comu qui es prop l'espital sots bany de v. sous per cascuna vegada e sia partit axi com damunt es dit e lo baner puxa esser acusador.

Sotzura de la plaça.—Item que nulla persona no gos ajustar nenguna legura ne agranadura en la plaça de Reus ne posar lenya en les parts dela esgleya sots bany de xij diners per cascuna vegada e sia partit axi com damunt es dit e los compradors dels banys puxen esser acusadors.

La cuyna del spital de descaregar lo vi.—Item an ordonat que no sia nul hom ne altra persona estranya ne provada de qual que conditio ley e stament sia que gos descaregar vi que aport dins la dita vila que no sia dela culita dela vila de reus ho de son terme si donchs nou feya dins la cuyna del espital sots ban de x. lliures del qual ban aja lo ters lo senyor e lo ters lacusador e lo ters ala obra del mur.

Item axi matex an ordonat que no sia nul hom que gos metre la bestia per descaregar ne caregar dins la dita esgleya de St. johan sots bany de v. sous partit axi com damunt es dit.

(1) V. aquesta REVISTA, número anterior.

Qui fa legura als corredors.—Item que negun hom ne altra persona estranya ne rovada no gos tolra aygua ne fer altra legura en lo corredor del mur ne en lo bordel ho cases la hon les fembres peccadores fan peccat sots ban de xjj. diners dels quals aje lo ters lo senyor e lo ters lacusador e lo ters a la paga.

Lo beurador dela font.—Item que nulla persona no gos lavar draps ne nulla altra sutzura dins la bourador de la font ne batre draps ne filat en les pedras de aquell ne lavar ventres dins largamassa dela font sots bany de ij. sous per cascuna vegada e agen lo ters lo senyor e lo ters lacusador e lo ters a la paga e que lo baner ne puxa esser acusador.

Qui met guix en lo vi.—Item an ordonat los jurats e los promens de Reus ab autoritat dela senyoria que no sia nul hom ne altra persona de qual que conditio sia que gos metra calç ne guix ne fer mescla daquell en nengun en giny ho manera en berema ne en vi que faça dins lo dit loch ne alterme daquell sots ban de .lx. sous per cascu e per cade vegada del qual aja lo ters lo senyor e lo ters lacusador e lo ters ala obra deles valls e dels murs del dit loch no resmenys quela berema e lo vi en la dita mescla se fasa sia perdut aquell de qui sera e guanyat ço es lo ters al senyor e lo ters lacusador e lo ters als dits valls e murs e tot hom puxa esser acusador no resmenys que lo bexell sies cup ho bota en lo qual la verema ho vi en que la dita calç o guix mesclat sera sia cremat publicament en la plaça del dit loch he en cas que los dits bexells no fossen daquells que lo dit vi ho verema sera sien es.... e per aquells de qui lo vi ho verema feta sien paguats totes malities cessantes aquells de qui seran.

Ordinacions dels qui aduen pex.—Item que si nenguna persona aporta pex dins de orenona que nol gos tornar en la plaça e sies vengut apres quel puxa tenir lendama tro altra e no pas avant sots bany de ij. sous e aço sie entes de maig de juny de juliol e de gost en quare que encontinent que lo pex aura aportat lo fasa cridar si no depuys nol gos fer cridar sots bany de ij. sous e ajen lo ters lo senyor lo ters lacusador e lo ters als mostassaffs.

Ordinacions ffetes dels carnicers e de les carns he dels bestiar lurs segons ques se-gex.—Item que los carnicers ajen affer e tallar j. molto primal e adobat en qualsevol de les carneries cascun die carnal en lo mes de juny juliol agost he setembre sots bany de v. sous lo qual paguen entre tots los carnicers per cascun jorn que lo dit moltó salla del qual ban aje lo ters lo senyor e lo ters lacusador e lo ters los mostassaffs e daço puxa esser acusador tot hom.

Del «Llibre de la Cadena» se'n conserven al mateix Arxiu dues còpies parcials també en pergami i d'un format semblant al del dit Llibre. Aquestes còpies són: «Llibre de ordinacions tretes del llibre de la cadena vuy que comptam als viij del mes de Agost any M. d.lviii» i «Ordinacions del bestiar». Llurs textos no presenten cap variació respecte a l'original.

SALVADOR VILASECA